

Alternativní didaktika

Alternativní škola

- klasická reformní škola
- netradiční škola
- volná škola, otevřená škola (otevření školy potřebám žákům, rodičům, životu, nové uspořádání třídy)
- nezávislá škola
- experimentální škola

Alternativní didaktika

Alternativní vzdělávání (alternative schooling):

- Je obecný termín označující takové školní vzdělávání, které je odlišné od vzdělávání nabízeného státem nebo jinými tradičními institucemi.
- Alternativní školy jsou obvykle (nikoli nezbytně) spojeny s radikálními koncepcemi vzdělávání, jako je např. odmítání formálního kurikula či formálních metod výuky.

Klasické reformní školy

- Montessoriovská škola
- Daltonská škola
- Waldorfská škola
- Freinetovská škola
- Jenská škola

Montessoriovská škola

Maria Montessori (1879 – 1952)

- První žena v Itálii, která absolvovala studium medicíny.
- Pedagožka (původně se věnovala dětem s mentálním postižením).
- Průkopnice mírového hnutí a organizátorka boje za práva dětí a žen.
- Založila v Římě „Dům dětí“ (Casa dei bambini), kde vytvořila originální edukační metodu v duchu výrazného pedocentrismu.

Montessoriovská škola

- **Senzitivní fáze:** období, v nichž je dítě obzvlášť citlivé pro vnímání a chápání určitých jevů vnější reality (pohyb. činnosti, řeč, morální cítění atd.) – úkolem výchovy je připravovat podněty a prostředky specifické pro tyto fáze.

Montessoriovská škola

- Individualizaci vzdělávání umožňuje předem připravené prostředí (např. školka); zásadní roli hrají speciální pomůcky a činnosti z praktického života.

Montessoriovská škola

- Motto: „**Pomoz mi, abych to mohl udělat sám**“.
- Dítě si do značné míry určuje tempo výuky.
- M.M. si všimla, že děti se výborně **učí vzájemně** – je efektivní využít přirozených edukačních tendencí dětí – pak jsou tvořivější.
- **Slučování dětí různého věku**: odmítání striktního rozdělování podle ročníků; harmonické soužití; vzájemná spolupráce; vědomí sociální jednoty a solidarity; respekt.

Montessoriovská škola

- 1929 AMI - Association Montessori Internationale
- V ČR

Daltonská škola

1919 experimentální škola v Daltonu (USA
Massachusetts)

Helen Parkhurstová (1887 – 1973)

- Spolupracovala s Montessoriovou; hlavní dílo:
Education on the Dalton Plan

Daltonská škola

Ústřední principy:

- Svoboda žáka a jeho vlastní odpovědnost – každý žák má vytvořen **svůj vlastní program práce** na jeden měsíc (zvláště pro každý předmět), v němž jsou vymezeny výsledky, jichž má v učení dosáhnout.
- Žák postupuje svým tempem a **zodpovídá za úspěch svého učení.**

Daltonská škola

- Zdůraznění spolupráce a vytváření sociálního a demokratického vědomí u dětí.
- Vyvážené **střídání mezi výukou v rámci celé třídy a skupinovou a individuální prací na úkolech**, jejichž pořadí si žák určuje sám.

Daltonská škola

- „školy s uvolněnou třídní strukturou“
- USA, GB, Nizozemsko, ČR

Kritika DŠ:

- nedostatečné opakování látky
- nesystematické získávání poznatků
- přílišné spoléhání na žákovu aktivitu

Waldorfská škola

- Asi nejznámější typ alternativní školy

Rudolf Steiner (1861 - 1925)

- Studdgart 1919 (v roce 1933 byly WS nacistickým režimem zakázány).
- Škola vznikla na popud továrníka Emila Moltse spolumajitele továrny na cigarety (Waldorf Astoria), požádal Rudolfa Steinera, aby vybudoval školu pro dělníky.
- Filozoficko-pedagogická soustava **antroposofie**.
- V Německu soukromá škola označovaná Freie Schule.

Původní koncepce waldorfské školy

- Klasicky pojatá WŠ **vyvolává kontroverze**. Část odborné veřejnosti WŠ nekriticky obdivuje a část na ni nazírá skepticky.
- Škola se pokládá za svobodnou – na druhé straně vnucuje žákům určitý styl výchovy, určité světonázorové principy (antroposofie).

Původní koncepce waldorfské školy

- Nerespektují se obvyklá rozdělení předmětů do ročníků.
- Učitel nezkouší, netrestá, neznámkuje.
- Dbá se na vývojové fáze (**ale ne podle poznatků vývojové psychologie!**) a z počátku nejsou děti zatěžovány abstraktním myšlením. To znesnadňuje (ne-li znemožňuje) přechod na jiný typ škol.
- Jeden učitel by měl učit **všechny předměty** ve své třídě.

Původní koncepce waldorfské školy

- U nás kritika ze strany inspekce: učitelé nemohou obsáhnout odbornost všech předmětů – povrchní výuka.

Původní koncepce waldorfské školy

- Plně organizovaná WŠ je dvanáctiletou školou (1. stupeň 1. – 8. ročník; vyšší stupeň 9. – 12 ročník).
- Obsah vzdělávání je rozdělen do bloků (**epoch**), kde se žáci po určitou dobu soustavně zabývají týmiž předměty.
- Svobodní učitelé – nejsou vázáni osnovami – plánují výuku společně s žáky i rodiči.
- Za vedení školy neodpovídá ředitel, ale celý učitelský sbor v těsné **spolupráci se sdružením rodičů**.
- Důraz na společenství; spolupráce místo konkurence.

Původní koncepce waldorfské školy

- Sisyfos – český klub skeptiků:

<https://www.sisyfos.cz/clanek/189-antroposofie-a-waldorfske-skolstvi>

<https://www.sisyfos.cz/clanek/894-waldorfska-skola>

Steiner byl nesmírně produktivní:

- Pokoušel se ovlivnit výtvarné umění, dramatické umění, **euritmie** – speciální rytmický tanec, pedagogika, založil vlastní křesťanskou společnost – vymyslel pro ní i obřady a liturgii.
- Pokoušel se zasahovat i do matematiky, medicíny i přírodních věd, ale tam se mu příliš nedařilo).